

1 avqust–Azərbaycan dili və əlifbası günüdür

Ana dilimiz– qürur mənbəyimiz

Ana dili hər bir xalqın varlığını təsdiq edən başlıca amildir. Hər bir xalqın Ana dili onun milli sərvəti, varlığının təsdiqi, həmçinin milli kimliyidir.

Millətin dili, əlifbası onun millət olaraq formalaşmasında vacib şərtlərdən biri kimi qəbul edilir. Xalqın keçdiyi tarixi yol, onun mədəni səviyyəsi, birinci növbədə, onun Ana dilində öz əksini tapır. Ana dili həm də çətin tarixsiyasi dövrlərdə millətin varlığının yaşadılması üçün əsas vasitələrdən hesab olunur. Dilini itirən xalq məhvə məhkumdur. Doğma dilimiz olan Azərbaycan dili xalqımızın milli sərvətidir. Tarixi yaşadıqca xalqımız bu sərvətin qayğısına qalmalı və dilimiz gələcək nəsillərə ötürülməlidir.

Azərbaycan dilinin bu günkü inkişaf səviyyəsi xalqımızın dünyanın ən qədim xalqlarından biri olduğunu təsdiqləyir. Ümummilli lider Heydər Əliyev deyirdi ki, xalqımız əsrlər boyu böyük sınaqlardan, çətinliklərdən keçmiş, ancaq öz məniyyətini, milliliyini öz dilini itirməmişdir. 1965-ci ildə ilk milli konstitusiyamızda Azərbaycan dili dövlət dili kimi qəbul edildi. 2000-ci ilin iyulunda Ulu öndərin "Dövlət dilinin təbii işinin təkmilləşdirilməsi haqqında fərmanı imzalandı. Eyni zamanda, həmin vaxtlarda Dil şurası da yaradıldı. Çox keçmədi ki, 1 avqust Azərbaycan Əlifbası və Azərbaycan Dili Günü təsis olundu. Həmçinin həmin ildən

Azərbaycanda bütün media və kütləvi nəşrlərin latın qrafikalı əlifbaya keçməsi rəsmiləşdirildi. Beləliklə, latın qrafikalı Azərbaycan əlifbasına keçid başa çatdırıldı.

Həmin sənəddə deyilirdi: "Millətin milliliyini saxlayan onun dilidir. Dil ədəbiyyatla, mədəniyyətə mənəviyyatla bağlıdır, bunlarsız isə vətənpərvərlik formulu yoxdur",

Yeraltı və yerüstü sərvətlərlə dolu torpağımız kimi tarixən dilimizin də başı çox bələlər çəkmişdir.

300 ilə yaxın ərəblərin əsəriti altında qalan təkə vətənimiz yox, həm də dilimiz olub.

Bu qədər vaxt ərzində, məktəb və mədrəsələrdə ərəb dili hakim olub, fars dili poeziya dili kimi ədəbiyyatımıza meydan oxuyub. Beləcə, ana dilimiz uzun müddət nə dövlət dili kimi, nə də poeziya dili kimi fəaliyyət göstərə bilməmişdir. Bütün bunlarla yanaşı, xalqımız milli birliyi, milli qüruru sayəsində dilini qorumağa müvəffəq olmuşdur. Bu işdə görkəmli sərkərdələrin, dövlət xadimlərinin xidmətləri xüsusi qeyd olunmalıdır.

Məsələn, Şah İsmayıl Xətai dövlətinin parçalanmaması, vahid bir dövlət dili elan olunması uğrunda mübarizə aparmış və buna nail olmuşdur.

Azərbaycan dilinin tarixi, onun inkişafı və zənginləşdirilməsi yolları araşdırılarkən, belə

bir fakt öz təsdiqini tapmışdır ki, İ. Həsənoğlu, İ. Nəsimi, M. Füzuli, M. P. Vaqif, M. F. Axundov və digər söz sənəti nümayəndələri məhz doğma Azərbaycan dili zəminində yüksəlmişlər. Onların yaradıcılığı isə Azərbaycan dilinin böyük ifadə imkanlarına gözəl nümunədir.

Azərbaycan dili dünya dilləri içərisində öz gözəlliyi, öz avazı ilə seçilən uzaq tariximizi bu gün də yaşatmağa kömək edən bir dildir.

Dilimiz milli sərvətimizdir. Hər şey Ana dilindən başlayır və o, ana südü qədər müqəddəsdir.

Ana dili bizim üçün müqəddəs dildir, ömrümüzü mənalarından, xəyallarımızı qanadlandıran, dostla məhəbbətlə, düşmənlə nifrətlə səslənən bir dildir. Ana dili bizim varlığımız, vüqarımız, fəxr dünyamızdır.

Doğma dilim,

Sən ki varsan dünyada!

"Mən də varam!"

Söyləməyə haqlıyam.

Anam! Ana dilim!

Ana vətənim!

Mən bütün qəlbimlə

sizə bağlıyam.

Dilin gözəlliyi həm də onu işlədənəndən, onların nitq bacarığından asılıdır. Biz çalışmalıyıq ki, dilimizin saflığını və gözəlliyini qoruyaq. Dilimizi inkişaf etdirib yaşatmaq özümüzü yaşatmaqdır, tariximizi yaşatmaqdır.

Ana dili bizim həyatımız, inamımız və qeyrətimizdir, dünənimizdir sabahımıza salınan mənevi körpüdü.

Bizim müqəddəs borcumuz onu qorumaq və inkişaf etdirməkdir.

Fatimə HİDAYƏTZADƏ,
Qəbələ şəhər sakini.

Şəhidim, qürurum, and yerim mənim

Heç bilmirəm nədən, hardan başlayım. Bu acı, ağır, kədərli və gözənlilməz xəbər hər kəs kimi mənə də çox təsirləndirdi. Qəbələnin fəxri və iftixarı olan, öncədən çoxlarının tanımadığı, şəhidlik zirvəsinə ucalandan sonra isə hamının, eləcə də mənim tanıdığım general mayor Polad Həşimov haqqında danışmaq çox çətin və ağırdır. Çətindir, ona görə ki, gəncliyinin iyirmi beş, iyirmi altı ilini səngərdə mənfur düşmənlərlə üz bəz qalmış, vətəni, doğma torpağını, Azərbaycanı qorumağa çalışmışdır. İllərlə ailəsindən, övladlarından uzaq, ancaq səngərdə əsgər oğullarımızın yanında olan, torpağını sevmə bir eləyən, bir əsgər, bir general mayor rütbəsinə yüksələn, sonunda torpağı üçün canından keçən şəhidimiz oldu Polad Həşimov. Bu acı xəbəri eşidəndən heç özümə gələ bilmirdim. Mənə çox təsir etmişdi. Çox daşındım, düşündüm. Generalımın, şəhidimin ailəsində olub başsağlığı üçün onlara getdim. İyul ayının on altısı Poladın hüsrünün üçüncü günü idi. Doğrusunu desək mən heç onun qapısını belə tanıyırdım. Getməsəydim özümü bağışlamazdım. Çatdığı şəhidlik zirvəsi ilə qapısını hamıya tanıtdı və açdı. Çox çətindir danışmaq. Ailə üzvlə-

ri, həyat yoldaşı və bacısı onunla fəxr edirdilər. Ailə üzvləri deyir ki, Polad hər zaman kredit götürüb əsgərlər üçün hər şey edirmiş ki, əsgərlərimizdə ruh yüksəkliyi olsun. Axı onların polad iradəli Polad Həşimovları vardı. Ailəsindən çox torpağını, vətəni düşünen bir insan olub Polad. Ailəsi məni tanıyırdı. İcimdən gələn bir hiss gətirdi mənə bu ailəyə. Bir insan olaraq, bir el qızı olaraq gəldim sənəin hüsrünə, sənəin qapına. Yazıram, amma əlim gəlməyir, deyirəm, dilim dönməyir Sənə yoxsan deməyə. Sən qanıçən, başkəsən, murdar düşmənlərimizi məhv edib kaş ki, aramızda olaydın mənim şəhid qardaşım. Deməyə sözüm çoxdur. Ürək çatdırı bilmir. Çox istəyirdim ki, tikdiyin, qurduğun kənddəki təzə evində ailənlə, balalarınla birlikdə olasan.

Sağlığında girmədiyin evinə, ocağına nəşin özündən qabaq gəldi. Evinə gəldim, sənəi tanıdım, fəxrim və fəxarətim oldun. Deyim ürəyimdə qalmasın. Çox istəyirdim ki, doğulub boya-baş çatdıgın Qəbələ torpağında sənəin abidən ucalsın və hərbi xidmətə yola düşən əsgər oğullarımız sənəin hüsrunda əsgər andı içib yola düşsünlər.

Mələhət SEYİDOVA,
Qəbələ şəhər sakini.

Azərbaycan Respublikasında insan alverinə qarşı mübarizəyə dair 2020-2024-cü illər üçün Milli Fəaliyyət Planı-nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti sərəncam vermişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq insan alverinə qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilən tədbirlərin davamlılığının təmin edilməsi, normativ hüquqi bazanın və institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi, dövlət qurumlarının qarşılıqlı fəaliyyətində səmərəliliyin artırılması və Azərbaycan Respublikasının bu sahədə beynəlxalq öhdəliklərinin icrasının təmin edilməsi məqsədilə qərar qəbul edilmişdir.

Dünya birliyinin davamlı səylərinə baxmayaraq insan alveri müasir dövrün ən aktual problemlərindən biri olaraq qalmaqdadır. Bu baxımdan əksər dövlətlər problemin kökündə dayanacaq sosial, iqtisadi, mədəni, siyasi və digər amillərin aradan qaldırılması, insan alverinin bütün formalarına qarşı mübarizənin sərtləşdirilməsi, onun

30 iyul–İnsan alverinə qarşı beynəlxalq mübarizə günüdür

Hüquqlar hərtərəfli qorunmalıdır

qurbanlarına hərtərəfli yardımın göstərilməsi istiqamətində zəruri addımlar atılır.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının dünyada insan alverinin vəziyyətinə dair 2014-cü ilin noyabr ayına olan hesabatına görə transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığın bu təhlükəli növünə demək olar ki, bütün dövlətlərdə və regionlarda rast gəlinir.

Hesabatda əsasən 152 ölkədən olan qurbanlar istismar

məqsədilə 500-dən çox daimi marşrut üzərindən 124 ölkəyə daşınmışdır. Hər il bütövlükdə 20 milyondan artıq şəxs insan alverinin qurbanına çevrilir ki, onların da arasında məcburi əməyə cəlb olunanların sayı stabil tempə artaraq 40 faizə

yüksəlmişdir. Qurbanların 53 faizi cinsi istismara, 7 faizi isə orqan transplantasiyası və digər məqsədlərlə alqı-satqıya məruz qalır. Narahatedici məqamlardan biri də qurbanların içində azyaşlı qızların xüsusi çəkisinin 21 faiz təşkil etməsidir.

Beynəlxalq tədqiqatlardan görünür ki, insan alverinin durmadan genişlənməsi - transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığın və qanunsuz miqrasiyanın global xarakter alması, ucuz işçi qüvvəsinin külli miqdarda gəliş gətirməsi, gender bərabərliyinin pozulması, məişət zorakılığı və digər problemlərlə əlaqədardır.

Son 5 il ərzində dünyada insan alveri ilə bağlı 54 mindən çox cinayət işinin istintaqı aparılmış, 26 minə yaxın şəxs məhkum edilmiş, 256 min qurbanın hüquqları bərpa olunmuşdur.

İnsan alverinin mahiyyəti barədə məlumatlılığın artırılması, beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinin qurbanların üzleşdiyi problemlərə yönəldilməsi məqsədilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyasının

2013-cü il 18 dekabr tarixli qətnaməsinə əsasən hər il 30 iyul tarixi insan alverinə qarşı mübarizə üzrə beynəlxalq gün olaraq keçirilir.

Ölkəmizin insan alverinə qarşı mübarizə sahəsində beynəlxalq öhdəliklərinə sadıq qalmasının bariz nümunəsi olaraq insan alverinə qarşı mübarizə fəaliyyətinə dair sayca üçüncü Milli Fəaliyyət Planı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 24 iyul tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir. Milli maraqlar baxımından bu işə daim həssaslıqla yanaşılmış, qarşıda duran vəzifələr sistemli şəkildə yerinə yetirilmişdir.

Qeyd olunmalıdır ki, ölkəmizdə ictimai asayiş və təhlükəsizlik etibarlı qorunur, kriminogen durum daim nəzarətdə saxlanılır. Ümumi cinayətlərin təhlilinin nəticələrinə əsasən ölkəmizdə insan alveri cinayətləri və onun formaları vüsət almamışdır. Belə ki, 2015-ci ildə Respublika üzrə qeydiyyatda alınmış 26.916 cinayətin yalnız 128-i insan alveri cinayətləri olmuş, bu da bütün cinayətlərin 0,47 faizini təşkil etmişdir. 2016-cı ilin 6 ayı ərzində isə

qeydiyyatda alınan 14.251 cinayətdən 110-u və ya 0,77 faizi insan alveri cinayətləri olmuşdur.

Əldə edilən nəticələr bir sıra mötəbər beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən "İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında" Avropa Şurası Konvensiyasının Tərəflər Komitəsinin Azərbaycan üzrə son hesabatında müsbət dəyərləndirilərək normativ hüquqi bazanın, qurbanların müdafiəsi mexanizminin təkmilləşdirilməsi və maarifləndirmə sahəsində görülən işlər, Milli Koordinator və onun yanında İşçi Qrupun, xüsusi polis qurumunun fəaliyyəti təqdirəlayiq hesab edilmişdir. Bu gün müvafiq sahədə Azərbaycan təcrübəsi bir çox xarici dövlətlərin əlaqədar qurumlarının diqqət mərkəzindədir.

Bütün bunlarla bərabər insan alverinə qarşı mübarizədə fəaliyyətin daha da yaxşılaşdırılması, o cümlədən həmin cinayətlərin profilaktikası, qurbanların müdafiəsi, təbliğat və maarifləndirmə işlərinin, bütövlükdə Milli Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulan tədbirlərin səmərəli icrası Azərbaycan Respublikasının qanunlarına, Dövlət Başçısının fərman və sərəncamlarına, ölkəmizin beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun davam etdirilir.

"Qəbələ"